СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК LVI. Ч. 105. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 7-го ТРАВНЯ 1948. No. 105. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 7, 1948. VOL. LVI.
ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen {4-0237 / 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПРЕЗИДЕНТ ВИЇДЕ НА ПЕРЕДВИБОРЧУ АГІТАЦІЮ НА ЗАХІД

Вашингтон, 5 травня. — Урядово оповіщено з Білого Дому, що президент Труман виїде в більшу передвиборчу подорож у західні стейти з початком червня. З того заключають, що президент зовсім поважно кандидує на поновну номінацію на конвенції Демократичної партії. Він виїде окремим президентським залізничим потягом через Шікаґо до Лос Анджелес. Він виголосить 7 головних промов, а крім того буде говорити принагідно з залізничого воза при переїзді через різні міста. Що й де має він сказати у своїх промовах, це буде щойно вирішено на конференції його найближчих дорадників. Подорож буде тривати від 3 до 14 червня, а після її скінчення він повернеться до Вашинґтону літаком „Свята Корова".

ДЮІ ПРИПИСУЄ ТРУМАНОВІ РОЗПАНОШЕННЯ КОМУНІЗМУ

Юджін, у стейті Ореґон. — У своїй промові аспірант на номінацію з рамени Республиканської партії, нюйорський губернатор Тамес Е. Дюі приписав президентові Труманові розпаношення комуністів як у Злучених Державах так і закордоном, завдяки нерішучости в американській політиці. Дюі сказав, що він не критикує злої закордонної політики президента ,але закидує йому, що він загалом не мав ніякої політичної програми і з того вийшли такі великі клопоти. У часі теперішньої кризи нам треба справжнього, сильного і інтелігентного проводу в закордонних справах, щоб відбудувати хисткий мир — говорив Дюі. Він теж заявився за створення Злучених Держав Европи, при чому Америка мала б дати визначну допомогу.

ЗАЛІЗНИЦІ ЗАПОВІДАЮТЬ ВІДМОВУ ПЕРЕВОЗИТИ ХАРЧІ

Вашингтон. — Хоч президент Труман має надію, що йому вдасться недопустити до залізничого страйку наступного вівтірка, залізничі підприємства від себе приготовляються на всяку можливість. Деякі залізничі лінії заповіли, що вже від пятниці не будуть приймати до перевозу харчів, щоб не бути відповідальними за їх знищення на випадок страйку. З урядових кол виявляють, що може вдасться відложити вибух страйку на кілька тижнів, щоб Білий Дім міг перестудіювати підстави для наладнання спору.

АЙЗЕНГАВЕР ЗА СТУДІЇ НАД ПРИЧИНАМИ ВОЄН

Ню Йорк. — Ген. Двайт М. Айзенгавер, який обняв становище предсідника університету Колумбія в Ню Йорку, виголосив промову на обіді Комітету для Умової Ґіґієни і вийшов з думкою, щоб розпочати студії над причинами воєн у світі. Коли цього не буде, то наші внуки будуть чутися такими нещасливими як ми в теперішньому світі. Айзенгавер виявив, що під час війни команда армії відкинула 2,000,000 рекрутів з причини умових недомагань. Це було причиною, чому Америка не могла нераз доповнити недостачі в сухопутній армії.

ЗАКИДАЄ ПОГАНСТВО УНІВЕРСИТЕТСЬКИМ СТУДЕНТАМ

Ню Гейвен, Конн. — Д-р Меримон Конинґгем, професор релігії в Помона каледжі, у Каліфорнії, виголосив промову на першій конвенції університетських капеланів і директорів релігійного навчання. Він заявив, що студенти колегій і університетів „це вперті погани" а сучасні університети є „нечасто безвірні". Студентам закинув д-р Конинґгем „беадонне незнання Біблії", дальше погорду до церкви, а теж і „удавану побожність".

СЕНАТ УХВАЛИВ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО КРАЄВУ НАУКОВУ ФУНДАЦІЮ

Вашингтон. — Сенат одноголосно ухвалив бил про створення Краєвої Наукової Фундації і передав його палаті репрезентантів до дальшої акції. Бил має на цілі покликати до життя фундацію для переводження дослідів на всіх ділянках наукового життя, якими досі займалися приватні установи. До управи фундації має бути покликаних 24 членів на підставі президентського назначення, а на їх чолі стоятиме ще окремий директор.

СТРИМУЮТЬ ДЕПОРТАЦІЮ КОМУНІСТІВ

Вашингтон. — Федеральний суддя Голдсборо стримав поступування в справі депортації Ґергарда Айслера й 4 інших осіб, обвинувачених у комуністичних затіях. Урядовий заступник прокуратора заявив, що відкличеться до Верховного Суду в цій справі. — У федеральнім дистриктовім суді запав присуд в справі Далтона Трумбо, обвинуваченого в погорді конгресу за те, що він відмовився складати зізнання перед конгресовою комісією неамериканських діянь.

ЩЕ $6,000,000 ВІДШКОДУВАННЯ ЗА ВИБУХ НА БЛЕК ТАМ АЙЛЕНД

Вашингтон. — Більше як 30 літ минуло від часу, коли хтось висадив склад амуніції на Блек Там Айленд в нюйорській пристані, заки її мали вивезти до Росії, а ще тепер не покінчена справа відшкодування за вибух. Тому, що Німеччині доказано участь у цьому вибуху, з її фондів мають бути виплачені відшкодування різним особам. Секретар скарбу вислав щойно дальших $6,268.631 різним людям, які потерпіли в тому вибуху ще в початках першої війни. У підготові до вибуху, як стверджено, брав участь один русофіл з Галичини, якого чомусь навіть не арештували.

ТОЛЬЯТІ ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ВИБОРЧОЇ ПОРАЗКИ

Рим, 6 травня. „Вождь" італійських комуністів, Пальміро Тольяті, вчора на засіданні свого центрального комітету признався, що комуністи в північній Італії втратили 1,000,000 голосів під час останніх виборів.

33.5 мільйонів на закупно харчів у Канаді для Великобританії

Вашинґтон, 5. травня. — Першу допомогу з Програми Видужання Европи дістає Великобританія. Адміністратор Економічної Співпраці, Пол Дж. Гофман, призначив $33,500,000 на закупно харчів для Великобританії, одначе вони будуть закуплені в Канаді. У такий спосіб дістане допомогу не лише Англія, але й Канада, бо там відчувається велика недостача американських долярів. Президент Труман переслав звідомлення до конгресу, що тимчасово дістала Італія, Франція й Австрія $522,000,000 як наглу допомогу на рахунок Програми Видужання Европи.

МАРШАЛ ПРОТИВИТЬСЯ ПЕРЕМІНІ О.Д. В ТЕПЕРІШНЬОМУ ЧАСІ.

Вашинґтон.—Секретар стейту Джордж К. Маршал сказав перед палатною комісією закордонних справ, що тепер не є пора робити далекосяглі переміни в чартері Обєднаних Держав. З ним згодився в цій справі Ворен Р. Остин, делегат Злучених Держав до О.Д., а це викликує непевність щодо політики Злучених Держав. Коли б Америка покинула О.Д., то ця організація може завалитися. Теперішня структура О.Д. дає спромогу кожній нації виявити свої погляди і в такий спосіб О.Д. стало світовим форумом для переговорів кожного дня. Ця організація є заборолом свободи слова і дає спромогу прискорити розвиток залежних народів. Дальший розвиток О.Д. прийде з часом, одначе на це треба терпеливости.

Наслідок промови Маршала був такий, що деякі члени комісії остигли в своїм запалі до переміни в О.Д. навіть проти волі Росії, щоб не довести до творення нової міжнародної організації, яка мала б на цілі поборювати Совети.

СОВЄТИ БУДУТЬ МАТИ АТОМОВУ БОМБУ НЕ РАНЬШЕ, ЯК ЗА 20 РОКІВ.

Ню Йорк. — Джан М. Генкак, який був давніше делегатом Злучених Держав до атомової комісії Обєднаних Держав, сказав на зібранні Американського Товариства Торгівлі Корінними Товарами, що Росія не буде мати атомової бомби перед 20 роками. Він прийшов до того висновку на підставі розмови з советськими ученими і на підставі особистих спостережень.

П-НІ РУЗВЕЛТ В ОБОРОНІ ПРАВ І СВОБОДИ ЛЮДИНИ.

Лейк Соксес, Н. Й., 6. травня. — П-ні Рузвелт, голова Комісії О.Д., що підготовляє міжнародну конвенцію людських прав, на вчорашніх нарадах дальше обороняла становище Злучених Держав, що основні права і свободи одиниці не повинні бути обмежені навіть під час воєнної загрози. Наради продовжуються.

ГРЕКИ ПРОДОВЖУЮТЬ КАРАТИ ЧЕРВОНИХ ЗЛОЧИНЦІВ.

Атени, 6. травня. — Після комуністичного скритовбивства міністра справедливости, грецькі власті продовжують карати червоних злочинців, засуджених на смерть за вбивства. В місті Лямія вчора виконано вирок смерти на 21 большевиках.

НЕМА ЗАЛОМАННЯ МОРАЛІ СЕРЕД АМЕРИКАНСЬКИХ ВОЯКІВ В НІМЕЧЧИНІ.

Вашинґтон. — Вісті, наче б мораль серед американських вояків у Німеччині була низька, показуються неправдивими, як це стверджує спеціяльний асистент секретаря армії, Орвил Дж. Тейлор, адвокат з Шікаґо. Він їздив на доручення секретаря армії на провірку відносин і життя 200,000 американських вояків, які тепер перебувають у Німеччині і на підставі спостережень стверджує, що їх мораль не є нижча від моралі вояків, які перебувають у Злучених Державах. Замітна лише торгівля на чорнім ринку деякими військовими урядовцями, але це відноситься лише до люксусових предметів.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ТЕРОР В ПОЛЬЩІ

АРЕШТУЮТЬ ЗА ЧИТАННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ІНФОРМАЦІЙ.

Варшава, 6. травня. — Польський большевицький уряд переводить тепер масові арешти своїх громадян, які познайомлюються з американськими інформаціями, та грозить, що як Америка не здержить своєї пропаганди в Польщі, то наразить ще дальших поляків на репресії їх „демократичного" уряду. Протягом останнього тижня в самій тільки Варшаві, як довідується американська амбасада, заарештовано 50 поляків, що відвідали американську бібліотеку і читальню. Речник польського міністерства закордонних справ, ген. Ґрош, на пресовій конференції заявив, що ці заходи польського уряду є необхідні, бо Америка „затроює" поляків іншими інформаціями, як ті, що їх офіціяльно подає польська преса, та ширить проти-советську пропаганду.

О. Д. прийняли базу для тимчасового режіму в Палестині

Лейк Соксес, Н. Й., 6. травня. — Політичний Комітет Загального Зібрання О.Д. поминув вчора попередню ухвалу Загального Зібрання щодо поділу Палестини та пропозицію Америки щодо міжнародного протекторату в тій країні і прийняв запропоновану Францією базу для встановлення там тимчасового місцевого режіму, з великою автономією для арабів і жидів. Прийнята французька пропозиція передбачує: 1. Негайне припинення воєнних дій, включно з військовою активністю в роді імпорту зброї, вишколу і т. п.; 2. Встановлення центрального органу, що занімався б справами примиря та адміністрації; 3. Встановити локальну автономію; 4. Вирішити справу іміграції та 5. Встановити час влади тимчасового режіму. Проти французької пропозиції був тільки советський представник.

СПРАВА ЄРУСАЛИМУ НА ЗАСІДАННІ ЗАГАЛЬНОГО ЗІБРАННЯ О.Д.

Лейк Соксес, Н. Й., 6. травня. — Сьогодні в год. 11-ій перед полуднем почнеться засідання Загального Зібрання О.Д., предметом нарад якого буде справа примиря в Єрусалимі та рятунок цього святого міста від евентуальних воєнних знищень. Поодинокі делегати висловлюються оптимістично щодо можливостей охорони.

САРОНА — СТОЛИЦЕЮ ПЕРШОЇ ЖИДІВСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

Сарона, Палестина, 6. травня. — Сарона, передмістя Тель Авів, буде столицею першої жидівської держави, що має бути проголошена після закінчення британського мандату в Палестині, дня 15-го травня. Проголошення буде вислане формально до ООД, з проханням про міжнародне визнання. До цего проголошення вже переведено всю підготовку, намічено перший уряд і столицю, ще тільки не встановлено державного прапору. Жиди вже сьогодні мають в Палестині 50,000 війська.

ТАКИ ХОЧУТЬ ЇХАТИ ДО ПАЛЕСТИНИ.

Берлін, 6. травня. — Гарольд Фішбайн, директор Міжнародної Допомогової Організації в Берліні, спростував вчорашнє повідомлення з Лондону, мовляв 80% жидівських скитальників в Німеччині виразно відмовляються їхати до Палестини. Фішбайн заявив, що це тільки старші і сімейні відмовляються, але молоді і самітні таки бажають виїхати.

„ДЕНЬ ПРЕСИ" В СОВЄТАХ.

Лондон, 6. травня. — Московська радіовисильня передала вчора передову статтю большевицької партійної газети „Правда", надрукованої з нагоди „Дня Преси" в Совєтах. „Правда" вихвалює совєтську пресу, як „могутню зброю большевицької партії" та лає вільну демократичну пресу, що вона є засобом „поневолення мас".

СОВЄТИ ПРОГОЛОСИЛИ ДАЛЬШІ ПОШТОВІ ОБМЕЖЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 6. травня. — Совєтські окупаційні власті в Німеччині видали цілий ряд розпоряджень, обмежуючи дальше поштові пересилки зі совєтської зони в західну Німеччину. Обмеження відноситься головно до пакунків і за причину подається „боротьбу проти спекуляції харчами".

ТУРЕЧЧИНА ОДЕРЖИТЬ НОВУ ПОЗИЧКУ.

Анкара, Туреччина, 6. травня. — Міжнародний Банк Відбудови і Розвитку принціпово погодився дати позичку Туреччині у висоті до 100,000,000 долярів. Окрема комісія цего банку виїде до Туреччини з метою познайомитися зі загальним економічним положенням в країні.

БРИТАНІЯ ПІДДЕРЖУЄ СТВОРЕННЯ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Лондон, 6 травня. В найблищу пятницю почнеться в Палаці Миру в Газі, Голандія, конференція федералістів 16 західно-европейських країн, метою якої буде обговорити та створити основи для політичної і господарської федерації европейських країн, як єдиний засіб проти війни. Думку федерації піддержує теж Америка. Конференцію в Газі, в якій візьмуть участь визначні політики і державні мужі західної Европи, очолюватиме Винстон Чорчил. Справа конференції була протягом останніх двох днів теж головним предметом дебат британського парляменту в рямках дебат над закордонною політикою Британії. Всі посли, як з урядової Лейбуристської, так і опозиційної Консервативної партії піддержували думку европейської федерації, за виїмком комуністів. Премієр Атлі заявив, що останній розвиток в світі створив нове положення, в якому вже не можна вдержати дотеперішніх політичних понять щодо абсолютної суверенности поодиноких народів і ці поняття треба зревідувати в користь світового миру. У зв'язку з цим конференції в Газі надається переломового значення, хочаб вона ще і не винесла конкретних рішень.

БІДО ЗА ЗАХІДНЕ ПОРОЗУМІННЯ В СПРАВІ НІМЕЧЧИНИ

Париж, 6 травня. Французький міністер закордонних справ, Жорж Бідо, говорив вчора на одному дипломатичному прийнятті, повністю піддержуючи необхідність порозуміння західних великодержав в справі Німеччини що мало б мати велике значення і для майбутньої долі Европи. На тему цего порозуміння відбувається тепер в Лондоні конференція і французькі застереження були досі одною з найбільших перешкод в остаточному полагодженні цілої справи.

ВІДСТАВКА БЕЛЬГІЙСЬКОГО УРЯДУ

Брюсель, Бельгія, 6 травня. Премієр Поль Генрі Спаак вчора після полудня зголосив резиґнацію свого уряду, не дійшовши до порозуміння в парляменті в старій суперечній справі державної піддержки для католицького шкільництва в країні. Проте вважається, що теперішній уряд ще залишиться при владі кілька тижнів, аж доки не буде створений інший уряд та основно розв'язана урядова криза.

СОВЄТСЬКИЙ ПРОТИ-ПЛЯН ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ДОПОМОГИ ЕВРОПІ

Женева, Швайцарія, 6 травня. На вчорашньому засіданні Економічної Комісії О.Д. для Европи большевицькі представники заповідали, що американська Програма Европейської Відбудови закінчиться великою невдачею та ще більше послабить Европу під кожним оглядом. Як противагу американській допомозі вони видвигали свій „плян" східно-західної европейської торгівлі та европейської господарської самовистачальности. Свої твердження вони піддержували „доказами" господарського „прогресу" і „добробуту" в опанованій Совєтами східній Европі.

ГОЛОДНИЙ СТРАЙК В НІМЕЧЧИНІ

Франкфурт над Майном, Німеччина, 6 травня. В американсько-британській Бізонії вчора почався страйк біля 100,000 робітників на знак протесту проти зменшення харчових приділів з днем 1-го травня. Вже сьогодні частина робітників знову вернулася до праці. Окупаційні і німецькі власті роблять відповідні заходи, щоби задовольнити домагання робітників.

ВІДРОЧЕНО ГРЕЦЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ВНАСЛІДОК НЕПОРОЗУМІНЬ В УРЯДІ

Атени, 6 травня. Грецький ліберальний премієр проголосив вчора відрочення на один місяць нарад грецького парляменту, внаслідок розбіжности думок між лібералами і популістами в коаліційному уряді. Відрочення парляменту проголошено після нарад з керівником американської допомогової програми в країні та американським дипломатичним представником.

15-МІСЯЧНА ВІЙСЬКОВА СЛУЖБА У ФРАНЦІЇ

Париж, 6 травня. Французький премієр Роберт Шуман запропонував вчора в парляменті законопроєкт про 15-місячну обов'язкову військову службу у Франції. Законопроєкт є компромісом між військовими колами, що домагалися 18 місяців служби та соціялістами, які вважали, що 10 місяців вистачить.

КАРЛО МАРКС І БОЛЬШЕВИЦЬКА ГОСПОДАРКА В АВСТРІЇ

Відень, 6 травня. Західні кореспонденти в Австрії кплять собі тепер з большевиків та їх господарки в цій країні, заявляючи, що вони там намагаються виказати правильність доктрини Карла Маркса. Діло в тому, що сконфісковані там большевиками фабрики коштом воєнного відшкодування були ведені на капіталістичній базі і всім тепер грозить банкроцтво.

ПОРАДА ЧОРЧИЛА КОНСЕРВАТИСТАМ, ЩО ЇДУТЬ ДО АМЕРИКИ

Лондон, 6 травня. Група британських консерватистів вибирається з відвідинами до Америки. Перед відїздом Винстон Чорчил дав їм таку пораду: „Як ви приїдете до Америки, ви забудьте соціялістичний уряд Великої Британії. Це є уряд Британії і ви його не критикуйте. Але як вернетеся назад до Британії, тоді втрачене надробите". Так говорить державний муж.

ЗМІНА АМЕРИКАНСЬКОЇ ЗАЛОГИ В ТРІЄСТІ

Трієст, 6 травня. Вчора до місцевого порту причалив американський військовий транспотовець, привозячи нову американську залогу до цего міста. Амереканські власті відмовилися подати деталі скільки нових вояків привезено та скільки виїде назад до Америки.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346. JERSEY CITY 3 N. J.

ЗА СПІЛЬНУ МОВУ І ПРАЦЮ

В журналі „Громада", який виходить в Парижі, дякує інж. С. Созонтів американським українцям за Український Дім у Парижі, який, як відомо, є власністю Злученого Американського Українського Допомогового Комітету. Пише, що в цьому Домі скупчились українські еміграційні організації, а це знов причинилось до „покращання і зросту їхнього життя, а тим самим і до збільшення їхньої допомогової роботи на користь скитальців, що приїжджають до Франції, чи її переїзджають". Інж. Созонтов подає далі подрібно, яку значну допомогу дали американські українці й додає, що українці в Франції, чи взагалі в Европі, могли б навіть у тих скрутних обставинах, у яких живуть, більше зробити в справі допомоги, як і в політичній допомозі українській справі, коли би була єдність і національна дисципліна. Зокрема пише він таке:

„Дійсно, в такий момент, як сьогодні, коли знову карта Европи має бути наново перекраяна, коли вирішується на наших очах життя-буття цілих народів, а завтра може й цілого світу, наша еміграція ще й досі не знайшла спільної МОВИ, щоби висловити свої національно-державні домагання, ані спільного ЧИНУ, щоби покращати сьогодні своє біженецьке та приготовити на завтра наше вільне, незалежне, державне життя".

Ми раді, що цей натиск на спільну мову і спільну працю нової еміграції в Европі іде зі всіх боків, де тільки знаходяться люди конструктивного способу думання і діяння. Українці поза Україною, коли хочуть служити вірно своїй поневоленій Батьківщині, мусять — не зважаючи на партійні розходження — навчитись говорити спільною мовою і спільно працювати для визволення рідної землі. Вони мусять вміти створити спільне представництво, бо й це є одним з доказів, що вони є державнотворчим елементом, дійсно ідейним і будуючим. Вони мусять теж знати, як спільно обороняти право українського народу на самостійне державне життя доцільною пропагандою, гідною великої справи, для якої беруться зєднувати опінію вільного, демократичного світу. Тому, як уже не можливо створити один пропагандивний осередок, тоді добре було б застосуватись бодай до розумних думок, висловлених в „Громаді" в статті п.н. „Кілька думок про політичну пропаганду". У ній кажеться, що в першу чергу не треба шкодити собі й не виносити внутрішньополітичних спорів назовні, а теж не витрачувати часу, енергії та паперу на примітивну гризню. Яка то була б користь, пишеться далі, коли б кожен часопис видав щороку „книжку про Україну в одній зі світових мов" на тому папері, що його витрачається на полеміки! Тоді такому таборові, чи такій газеті, що видали найбільше таких книжок вартувало б признати „перше слово в українському житті".

Ми давно вже прийшли до такого самого переконання по довгих дослідах з різними полеміками. Тому і появляється у нас заходами У. Н. Союзу щороку нова книжка про Україну в англійській мові. Запевняємо тих, що зачнуть цю роботу, що з неї матимуть таку втіху, а українська справа таку користь, що їм навіть не схочеться марнувати час на недоцільну боротьбу за престіж тої чи другої групи чи партії.

Після Першого Травня

Перше Травня — тепер маніфестація льояльности до американської країни та її свобід. В такій маніфестації треба брати громадну участь теж і українцям.

Маніфестації, які відбулися цього року в різних містах Злучених Держав з нагоди Першого Травня, дають притоку до різнородніх міркувань і висновків.

Це міркування американських громадян, включаючи й громадян українського роду.

Звідомлення з різних околиць Злучених Держав, а в першу чергу з міста Ню Йорку, вказують, що традиційне перше-травневе свято робітничої солідарности тратить свій давній характер, а набирає іншого значення. Це тому, що багато робітничих організацій, які були давніше організаторами Першого Травня, опинилися під диктатом комуністів і перемінили це робітниче свято на політичні маніфестації з виявами льояльности для Сталіна й московського Політбюра. Для відвернення уваги публики від виключно промосковського наставлення, організатори таких маніфестацій укладають тепер додатково заклики з краєвим або місцевим значенням. Так у Злучених Державах цьогорічні маніфестації мали ще закраску прихильности до третьої політичної партії, бо йшла агітація за вибір Генрія Волеса, як речника „поневолених і гноблених". Численні написі, таблиці, прапори — все те було виявом з одного боку льояльности для московської большевицької ідеї, а з другого боку виявом ненависти до краєвої та місцевої влади. Сміло можна сказати, що теперішні першетравневі маніфестації перемінилися в маніфестації ненависті до вільних країн і до вселюдських ідеалів — свободи, братерства, демократії й т. п.

Зовсім зрозуміле, що заздалегідь підготована і заповіджена маніфестація ненависти і нельояльности до краєвих чинників мусіла викликати реакцію збоку патріотичних і чоловіколюбних громадян. У відповідь на проповідь міжнародного лукавства свободолюбні організації, як робітників, так і ветеранів та різних угрупувань, залишили традицію першетравневих робітничих маніфестацій і підготовили маніфестації льояльности до своєї країни та до патріотичних традицій. Так, без якоїсь особлившої агітації, навіть і без плянування, першетравневе робітниче свято затратило цього року давній вигляд і поволі набирає іншого характеру.

Найбільша американська громада, у місті Ню Йорку, була найкращим показчиком нових часів. Тут заздалегідь підготовано і улаштовано дві маніфестації: одну під проводом комуністично наставлених робітничих груп, яка йшла тими самими вулицями, якими попередніми роками переходили загально-робітничі організації; друга в іншій частині міста, була улаштована за спонукою ветеранів чужинних воен і при співучасти робітничих та громадянських груп, льояльних до Америки. У цій групі брали теж участь численні етнічні групи, які мають свої організації в місті Ню Йорку.

Ню Йорк це місце зудару різнородних ідей. Тому, те, що діється в Ню Йорку, вказує звичайно на настрій всього громадянства в Америці. Організатори обох маніфестацій перевели заздалегідь солідну підготовку і в дні Першого Травня прийшло до обрахунку сил. На загальне здивування прокомуністична маніфестація була лише слабим відгомоном того, що ділося тут попередніми роками. У поході „лівих" взяло участь ледви 20,000 людей, а в поході „льояльности" було 30,000 учасників, хоч це була щойно перша спроба. Першетравнева маніфестація виявила таким чином, що впливи Кремля маліють, що настрій є проти тих, що бажалиб мати в Америці московську диктатуру.

Тепер інша справа.

Коли минулими роками улаштовано в Ню Йорку різногрупові патріотичні маніфестації, українці вміли належно себе заманіфестувати. Цього року не було української групи, хоч взяли участь естонці, латиші, литовці, мадяри, словаки, а навіть поляки, які донедавна не вміли йти солідарно з іншими етнічними групами. Відповідні написі вказували на протибольшевицький настрій учасників походу. Хто з видців, що стояли сотнями тисяч на хідниках, хотів бачити українську групу і хотів судити про настрій серед українців, не міг збагнути, що сталося. Це могло збентежити спостерегачів тим більше, що в прокомуністичнім поході була дуже голосною „українська" група.

Коли йде десь підготова до загально-патріотичних громадянських американських свят і різні етнічні групи беруть у них участь, то очевидно, що й український місцевий провід повинен знати, що й українцям треба там бути. Дві-три неділі підготови вистарчать, бо тут не треба участи великих народніх мас. Коли йде про діточі маніфестації, вистарчить дві-три чвірки дітей в українських народних одягах; а коли йде про участь старших, то дві-три колони людей у звичайнім одязі і відповідні таблиці або ленти — от і маніфестація готова. Очевидно, що чим численніша участь, тим більше замітна; чим гарніша дисципліна, тим більше уваги і т. п. Це самозрозуміле.

Правда, бували часи, коли американські українці влаштовували маніфестації з протестами проти Кремля, а з льояльністю до Америки, а інші тим не дуже то цікавились, думаючи тільки про уступки Москві та наступаючому комунізмові. Десятки тисяч американських українців, які брали нераз участь в не одній такій маніфестації, от хоч би в самім Ню Йорку, звертали увагу на трагедію України та большевицьку небезпеку, але тоді загал був глухий на такі голоси; а газети подавали тільки коротенькі звідомлення з таких величезних маніфестацій. Нині ситуація змінилась. Нині вже старі американці беруться організувати маніфестації льояльности до країни свободи і з протестом проти агресій московської диктатури. У всіх тих маніфестаціях, зокрема таких, як от з нагоди Першого Травня, треба усім нашим громадам брати зорганізовану участь і радіти, що це, що ми колись самі робили, нині зачинає приймати ввесь патріотичний американський загал. Проводові на місцях треба на це памятати, хоч було б добре, коли б ці речі нагадувала теж і наша преса, чи така центральна установа як Український Конгресовий Комітет. Теж кожний з нас в теперішньому моменті має бути готовим виказати ділом свою особисту зрілість та вартість цеї спільноти, до якої він себе зараховує.

До справи зміни на патріяршому престолі

Під час другої світової війни Кремль мусів переконатися, що всі його жорстокі заходи на ліквідацію церкви виявилися безуспішні і тоді він теж рішив цей „буржуазний опіюм для народу" використати для своїх політичних цілей. З цею метою російській православній церкві формально надано політичне право громадянства, обсаджуючи її комуністичними агентами та запрягаючи до комуністично-імперіялістичного воза. Від того часу Православна Церква як така знову стала відповідним атутом теж в політичній грі. Під цим оглядом заслуговують на увагу останні вістки, що появилися в турецькій пресі у зв'язку з резигнацією патріярха Максімоса та передбаченим іменуванням на це становище митрополита Атенагораса. Подаємо їх за УНПС.

Вселенська патріяршія притягає в останні дні знову чуйну увагу цілого, але й неменш турецького світу. У димісії Максімоса так і треба добачуватися чогось більше як просто от так собі „зречення" із-за слабого стану здоровля. Тут криється багато важніша справа. „Обнова" московської церкви мала захопити в свою орбіту вселенський патріярхат, який або мав перейти в Москву, або мав здати свій примат на руки „старшого брата" в Москві, за яким стоїть „двістімільйонова імперія"... Про ті всі закулісові махінації ми б так рано не довідалися, коли б не те, що советська преса, коли не везе офіційній московській дипломатії, горлає зараз на ціле горло про — „фашистські" затії... Великий калакол — з Москви вказав один скравок закулісся, мовляв, виказується, що Максімос уступив під пресією й його наслідником має бути „агент американського капіталізму" екзарх грек Атенагорас, що вже довше перебував в Ню Йорку митрополитом американсько-грецької православної церкви.

Ясна справа, що при такому обороті турки аж ахнули з дива, бо мимо всіх аспірацій царгородського патріярха він не є — на лад римського первосвященика — головою держави в державі з власною територією, але кожньочасний патріярх був й зараз все ще мусить бути льояльним громадянином турецької держави, яка в церкві на її території не бажає собі ніяких політичних махінацій.

Тонові большевицьких письмак не дивуємось... Відчуваємо, що американці зовсім не пишуть про Максімоса, що він „московський запроданець" і т. п. Коли греки під впливом нахабного втручання в справи їхньої патріяршії, при бракові енергійного спротиву молодого ще Максімоса, рішили змінити особу на цьому високому пості, то значить — що не Америка вмішується в справи екуменічної церкви, але навпаки, що вселенська церква усуває усяке політичне втручування посторонніх потуг у її справи. Богові, що Боже... За московською заговорила на всі застави й уся балканська про-советська преса, підготовляючи т. зв. „публичну опінію" до заквестіовання важности зречення Максімоса й вибору Атенагораса.

Врешті треба зокрема наголосити, що московський патріярх вже від року трудився довкруги царгородського, намагаючись скликати Вселенський Собор (ясна справа — у Москві!), деб примат уступлено урядуючому московському патріярхові. Ясна справа, що всі православні достойники, більшість яких зараз находиться під безпосередною чи посередною контролею Москви, мали одноголосно „акламувати" московського вселенським патріярхом.

Якраз для тої цілі переперли вибір Максімоса, що є наймолодшим патріярхом в історії православної церкви, вибраний минулого року в дні 28. 2. 1947 у віці заледви 51 літ. Його влада за деякими статистиками простягається на 140 мільйонів душ.

Щоб до капітуляції Царгороду перед Москвою не дійшло — блаж. Синод Вселенської Церкви з осідком у Фанарі рішив покликати на патріярший стіл Митрополита Атенагороса, що перебував в ЗДА скорше патріяршим послом, як властивим екзархом-митрополитом.

Звідти ж і зїдлива большевицька замітка, що митрополит Атенагорас є агентом президента Трумана та його долярового імперіялізму. Про свій сталінський імперіялізм Москва мовчить...

Мимо всіх сполохів і негодувань в Москві, Букарешті, Білгороді, та Софії, царгородський Синод готовиться вітати в себе нового патріярха, що виведе на чисті води Вселенську Православну Церкву, навіть, коли б це мало означати новий розкол й відлучення „советських - православних".

Так писалося в початках квітня... А вже в половині того місяця приносить турецька преса дальші цікаві вістки. Отже виходить, що мимо всіх найрізнородніших інформацій, секретаріяту патріяршії, Максімос все ще не проголосив офіційно своєї димісії".

Ця вістка пахне черговою сензацією, бо в добре поінформованих стамбульських кругах знають навіть те, що Максімос сповістив свого московського брата про свою димісію. Тут говориться вже зовсім одверто про те, що московський патріярх веде вже одкриту кампанію для зірвання стосунків із фанарсько-царгородською патріяршією.

Притиснений журналістами „до муру" дає секретар вимінаючо все інакші відповіді, з яких виходить, що „монсіньор Максімос" (не патріярх!) зараз відпочиває на острові Хейбелі, де находиться грецька семінарія.

Найбільше недовіря викликує серед усіх зацікавлених обставина, як то Максімос, рік тому взад, коли його вибирали патріярхом чувся „в силах нести цей великий тягар, а зараз по році урядування йому той самий тягар вже „не під силу"... і він із здоровельних мотивів покидає свій високий уряд, а всетаки з титулом митрополита Ефезу буде дальше брати участь у працях фанарсько-царгородського Синоду...

ВІСТИ З УКРАЇНИ

„ЗА ІДЕЙНУ ГЛИБИНУ СОВЕТСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ".

— Київ. „За ідейну глибину совєтської літератури" — це провідна думка останнього числа київської „Літературної газети". У передовій статті обговорює автор на тлі опери „Велика дружба" завдання літератури УССР. Автор домагається від письменників та критиків, щоб вони „викорінювали всякі прояви вивертів та втікали від всякого новаторства й оригінальности". Вся література мусить бути пристосована до вимог партійної лінії.

В цьому ж числі журналу поміщено статтю, п.н. „Англійські табакерки та перуанські марки", в якій піддано гострій критиці дитячі оповідання письменника Брусіловського. Брусіловський використовує у своїх творах закордонні зразки романтичної літератури, які „є шкідливі для совєтської молоді, бо розвивають в неї нездорову фантазію. Зате зовсім не використані геройські подвиги совєтських вояків з останньої війни".

Далі поміщено листа письменника Яновського, в якому він признається до недоліків у романі „Жива вода".

У відділі рецензій і критики заатаковано письменника Петра Панча за те, що він, перевидаючи свої твори, не виправив їх відповідно до потреб читача, а випустив з різними похибками

Степан Глід.

ОБОРОНА

2)

І будуть люди на землі, — закінчив отаман Антін.

— Цих, що з вилами — звернувся він до сотників — поставити через один із тими, що мають гвинтівки — на випадок багнетної атаки, та й кількість буде більша.

— Слухаємо пане отамане! — разом відрубали сотники. Перешикувались дуже швидко. Радісно світились очі в тих людей, що тепер уже високо тримали на своїх плечах грізну свою зброю — вила, бо вони розуміли своє відповідальне завдання.

Гримала вже десь близько за селом гармата.

Тривожно бовкав дзвін, посилаючи заклик в сусідні села.

Кругом відкликались йому інші й цим далеко сповіщали про нову навалу нехристів.

Осами дзижчали кулі. Наближалася вирішальна хвилина...

— Струнко! Праворуч! Вперед кроком руш!

— Тату! Тату! Я забув! Я знаю на цвинтарі заховану гвинтівку й торбу з...

— Гу-гу-х! — і Івась упав із перелазу...

А коли підвівся — горіла сусідня хата й на вигоні нікого не було, крім жінок, що стояли й дивилися за село. Вони не прощалися й сліз своїх не утерали. Вони не чули навіть свисту куль і пожежі не помічали, а тупо дивилися в слід тим, що пішли в нерівний і небезпечний бій.

— Догнати, догнати й віднести — майнуло в голові — й Івась кинувся на цвинтар.

Він не відчував, що його коле дереза, він роздерав її руками, він шукав, але... — немає, її забрав господар, вона там...

— Я не-ви-не-н! — гукнув уздовж шляху й захолонув...

— У-р-р-а! — вихором неслася до села червона кіннота, виблискуючи своїми шаблями.

А вони йдуть, ідуть, відбиваючи твердо кроки немов і не помічають. Івасеве серце зупинилося...

Ось, ось вже близько... Мить, і всі лягли в рові біля дороги, але... Мовчать... Невже...?

— Тр-р-р! — ударила сальва і коні високо звівшись на диби, скидають мертвих вершників.

— Тр-р-р! — і решта спасаючись, розсипалась у степу або ховалися за крайніми хатами.

Біля повітки, край села, стояв, опершись на ціп наш дідусь у кожусі і мабуть жалів, що й він не може прийняти участи в боротьбі. Коли, що...? — вершник, пригнувшись летить просто на нього...

— Ага не втечеш! І близько підпустивши, зрозгону вдарив його ціпом по голові. Вершник випустив шаблю і зсунувшись на бік, потягся за конем...

З радісним обличчям, дідусь підводив коня до отамана.

— На сину, це від діда Петра тобі дарунок.

— Дякую!

З усіх кінців збиралися оборонці в яру за селом. Большевики обступали кільцем... Гармати били... Кільце звужувалось... Оборонці мовчали — берегли набоїв.

— Пане отамане, дозволь прорвати кільце — звернулися два молоді здорові хлопці.

— Дякую!

— До наступу приготуйсь! — передалась команда. І мов два тяжкі камені з натягнулої, могутньою рукою, рогатки, вершники вилетіли з яру й все змітали, на своєму шляху, ручними кулеметами.

Большевики цього не чекали й розірвавши кільце, почали втікати, вкриваючи поле своїми трупами.

— Вперед! Із гучним: „Слава!" — селяни кинулись на свого ворога. З другого кінця, в тилу большевиків, знову залунало: „Слава!" — і ворога вже тиснули з другого села.

Большевики кинулись утікати. Гармати замовкли, лишаючись на полі. Большевики втікали, минаючи села, але й лісу боялися. Селяни не давали їм отямитись, тиснули на їх спереду і ззаду. Тридцять кільометрів до вечора зробили. Вночі не відпочивали — спішили додому, бо ворог був кругом, а набоїв уже в їх майже не було.

А дома, жінки й діти не плакали й не питали, вони вірили й були раді за щасливий сьогоднішний кінець.

— А взавтра?

— А взавтра треба пробиватись до своїх військових частин. (Кінець).

Діяльність американських квейкрів

Комітет Американських Приятелів провадить ту саму освітню та допомогову акцію що й Товариство Приятелів — протестантська секта, члени якої загально знані як квейкри. Широко згадувалося про цей Комітет минулого жовтня, коли він, разом з Лондонським Товариством, дістав нагороду Нобеля за працю для миру в 1947 році.

Діяльність американських квейкрів керується догмами Товариства Приятелів, заснованого в Англії яких триста років тому Джорджем Факсом, сином ткача. Факс старався ширити між людьми прості, практичні форми християнства. Повставши проти релігійного проводу того часу, він та його послідовники відмовилися платити податок офіційній англійській церкві; відмовилися присягати на Біблію, кажучи, що звичайне „так" чи „ні" цілком вистачає; відмовилися носити зброю, бо вірили, що війна суперечить християнству. Триста років тому, це все вважалося майже зрадою і тисячі квейкрів попали в Англії до вязниці. І в цій країні, в Новій Англії, деякі квейкри, що прибули сюди шукаючи тут свободи вірування, були увязнені, а деяких прилюдно покарано батогами. Вилієм Пен — сам квейкер — створив одне пристановище для переслідуваних квейкрів та інших релігійних груп. Діставши від англійського короля в дарунок приділ землі, він заклав колонію (основа теперішнього стейту Пенсилвенія), в якій переводив в життя деякі принципи тої релігійної секти. Чимало квейкрів осіло тоді на території, що творить тепер стейт Ню Джерзі.

Сьогодні в в Злучених Державах біля 114,000 квейкрів. Їх спокійні, прості релігійні обряди не звертають на себе особливої уваги загалу.

Квейкри переконані, що тільки „позитивна праця з любови" може принести справедливість в світі. Комітет Американських Приятелів, що заснувався в часі Першої Світової Війни, старається переводити цю ідею квейкрів на практиці. Тому вони вишукують для своєї праці такі місця в країнах Европи і Азії, в Мексико та в цій країні, де панують хороби, несправедливість, нетерпимість та жорстокість. Вони помагають бувшим ворогам так само, як і приятелям. Не вмішуючися до політики, здобувають довіря майже скрізь, де працюють. Службовий персонал квейкрів дістає оплату тільки для прожиття, а багато працює добровільно, без оплати. Чимало осіб, хоч самі не є квейкрами, дають добровільно свою працю для них. На гуманітарну працю квейкрів складають люди — що не належать до їх секти — мільйони долярів.

В часі Першої Світової Війни Комітет вислав свої відділи за-море, де вони провадили допомогову, медичну працю, як рівнож помагали в відбудові Франції, Росії, Польщі та Сербії. Після перемиря 1918 р. квейкри діставали засоби на свою акцію від багатьох установ та організацій, в тім числі від Адміністрації Американської Допомоги, на чолі якої стояв Герберт Гувер, знаний американський квейкер.

В період часу поміж двома світовими війнами, квейкри допомагали родинам безробітних шахтярів в Вест Вирджінії та в Пенсилвенії, поширили цю працю в роках депресії; брали під свою оборону жертви несправедливости та упереджень, розпочали освітню працю спеціяльно для пропаговання миру, висилаючи групи вишколених молодих осіб в різні частини країни для провадження дискусійних виступів. Все це переводять з метою єднати всіх людей іменем Бога.

Вірні своїй традиції не ставити спротиву, чимало квейкрів відмовились від військової служби в часі війни. Як за Першої так і за Другої Світової Війни багато молодих квейкрів заявили, що вони є свідомими противниками війни і воєнної служби. Комітет Американських Приятелів у співпраці з іншими протестантськими сектами, спеціяльним католицьким комітетом та федеральним урядом зорганізував спеціяльні табори, де свідомі противники воєнної служби виконували різну цивільну працю для уряду.

Закордоном Комітет почав свою діяльність допомогою втікачам. Як війна кінчалася, квейкри йшли то в одну, то в другу країну, де помагали не тільки втікачам, але і місцевим людям зруйнованих районів.

Після війни допомогова акція Комітету надзвичайно поширилася. За минулий рік він видав поверх вісім мільйонів долярів на допомогу в Австрії, Фінляндії, Франції, Німеччині, Мадярщині, Італії, Польщі, та в Еспанії, а також в Китаю, Японії та Індії. Давали одяг, харчі, взуття. Зарядили в зруйнованих містах теплі центри, де старі люди могли перебути цілий день, замість сидіти в холоді у себе вдома. Помагали будувати доми та малі фабрики, греблі. Давали змогу молодим втікачам здобути фахову підготовку, постачали спеціяльні харчі для немовлят, для старих та для хорих на сухоти. Цю працю продовжують робити і тепер, часто у співпраці з іншими американськими допомоговими організаціями.

Комітет Приятелів старається дати потребуючим не тільки харчі, одяг, стріху, але також викликати почуття братерства, довіря і надії.

Загальна Рада.

ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ.

ВІСТКИ З УКРАЇНИ

(Як їх подають советські джерела).

КОРОТКІ ВІСТКИ.

Київ. — Тут відбулася 5-денна конференція композиторів УССР, на якій критиковано оперу Мураделлі „Велика дружба" та намічено плян праці на майбутнє.

Київ. — У Харкові відбулося відкриття конференції харківських письменників, на якій критиковано недотягнення в останніх творах.

Київ. — Державне Літературне Видавництво випускає українською мовою п'єси Островського „Гроза", „Без вини винні", а видавництво „Мистецтво" — п'єсу „Ліс".

Київ. — Дотеперішній голова Товариства поширення культурного зв'язку з закордоном, президент УАН Палладін, зрезигнував із становища голови Товариства. Його наступником вибрано Сачка.

Київ. — У Пряшеві на Словаччині поставив місцевий словацький театр з великим успіхом оперету „Запорожець за Дунаєм" у словацькому перекладі.

Київ. — У Празі поставлено в чеському перекладі п'єсу Лесі Українки „Лісова пісня". Музичний супровід написав один з чеських композиторів.

Київ. — Заходом архітектурної проектної комісії при раді міністрів УССР появився збірник архітектних формацій, в якому поміщено статті про архітектні проекти відбудови міст УССР, світлини пам'ятників Сталіна, червоної армії тощо.

Київ. — На місці колишнього села Райковець відкрито сліди старовинного селища антів.

Львів. — Фабрика меблів випустила на ринок першу продукцію меблів з алюмінійових рур.

Львів. — Львівський театр опери й балету ставить оперу Чайковського „Пікова дама" (режисер — Скляренко, диригент Багрицький).

Львів. Тут святкують 40-ліття творчої діяльности Олени Кульчицької, що тепер очолює секцію львівських графіків. З нагоди ювілею нагороджено Кульчицьку орденом червоного трудового прапора. З останніх творів Кульчицької відмічують: „Щасливе дитинство", „Обличчя Львова", „Борислав старий", „Борислав новий", „Звільнення Західньої України" тощо.

Станиславів. — Тут відбулася партійна конференція, на якій обговорено звіт діяльности за минулий рік. У Станиславщині працює під цю пору 465 підприємств, 95 колгоспів, 25 МТС, 959 шкіл, 3 театри та 106 кінотеатрів. Для поширення комуністичної ідеології серед населення виголошено 20,000 лекцій та доповідей. Колективізація найкраще розвивається в косівському районі, в якому зорганізовано вже 12 колгоспів. Секретарем станиславівського обкому є Слонь.

Станиславів. — Жінки-дроворуби ворохтянського району значно перевиконують норми і деколи навіть перевищують норми виробництва чоловіків. — („Час").

ОФОРМЛЕННЯ КНИГ ТАКОЖ НЕДОМАГАЄ.

— Київ. Тут відбулося засідання комісії Спілки письменників УССР, що обговорювала якість продукції поліграфічного промислу. На засіданні стверджено, що графічне оформлення книг зовсім не домагає. Робітники поліграфічного промислу не виконують пляну продукції, а видані книги далеко не відповідають вимогам. Щоб зарадити цим недолікам має відбутися окреме засідання Спілки письменників УССР.

„СТАЛІНКА" ЗАМІСТЬ „УКРАЇНКИ".

— Київ. В УССР починають плекати тепер новий сорт пшениці під назвою „сталінка", що її виплекав якийсь російський агроном. Один колосок цієї пшениці має мати 100—170 зерен. Цікаво, що в минулому році пропаговано по колгоспах інший рід пшениці, т. зв. „українку", що її виплекав був український агроном. Спікер радія заявив, що селянам куди більше подобається „сталінка" як „українка". (Хто зна, чи „українка" не була „фашистською контрреволюцією"? — прим. Ред.)

ГОЛЛЯНДІЯ В НЕЛАСЦІ.

— Київ. Київські часописи накинулися в минулому тижні на Голляндію на те, що вона не змушує совєтських горожан до репатріяції. За два роки репатрійовано з двох тисяч совєтських горожан, що там живуть, всього 290, хоч Голляндія офіційно нібито підтримує репатріяцію. Насправді й голляндський уряд дозволяє вести пропаганду проти СССР, що дуже перешкоджує репатріяції.

КОРОТКІ ВІСТКИ.

— Львів. Багато молоді із Західньої України, що виїхала на роботу в Донбас, почуває себе там добре і добровільно залишається.

— Київ. Прем'єр УССР Коротченко та секретар ЦК КПбУ Хрущов опублікували листа до трактористів і керівників МТС в Україні, в якому закликають їх збільшити норми праці, виконати плян, а також щадити пальне.

— Київ. Лиш чотири області УССР виконали плян доставки молока за минулий місяць, між ними: Полтавська, Дрогобицька й Тернопільська.

— Львів. У Станиславівську область вернулося вже 46,000 репатріянтів.

— Львів. На Закарпатті зорганізовано два нові радгоспи. На Буковині є вже 336 колгоспів.

— Київ. Цукрозаводи УССР випродукували досі понад 45 міл. пудів цукру; сто заводів уже закінчило працю, а 28 ще докінчують.

— Львів. В Снятинщині, Долинщині й Надвір'янщині зорганізовано 72 агіткультбригади, що дають концерти по селах районів та ведуть комуністичну пропаґанду.

— Київ. Письменник Ілля Еренбург зустрівся в Києві з письменниками України. Він читав виїмки із своїх творів та ділився враженням з свого побуту в Америці.

— Київ. Уряд УССР доручив виготовити плян житлових приміщень для народних вчителів. Архітекти виготовили вісім проектів дво- і триквартирних домів, що їх видано друком і розіслано по всіх районових осередках. (Від цього народним вчителям зовсім не стане легше жити! — Прим. Ред.)

— Львів. В околиці Сваляви (Закарпатська область) зачав працювати новий лісопильний завод, що зможе переробити річно 5,000 кубометрів деревини.

— Львів. У Дрогобичі будується окремі хлібозбірники, що будуть поставлені по селах області для магазинування хліба з хлібоздач.

НОВІ ВИДАННЯ.

— Київ. Державне Видавництво України випускає вибрані твори російських письменників Горького, Білінського й Островського.

— Київ. Видавництво „Зоря" в Дніпропетровському випустило друком альманах „Вогні Придніпров'я".

— Київ. Письменник Кучер написав повість про оборону Одеси „Чорноморці".

ВІСТІ З ЛЕМКІВЩИНИ

Як повідомляє „Українське Слово" — часопис, що появляється в Арґентині, на основі листів з Лемківщини, — в селі Бортне, повіт Горлиці, лишилося 53 родини. Кожна з них одержала по 10 гектарів поля, недалеко від села.

В Перегримці, повіт Ясло, лишилося лише всього кілька осіб. В Клопітниці, повіт Ясло, лишилось дві родини.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

30. квітня 1908 р.

КОНКУРС НА ІСТОРІЮ УКРАЇНИ.

Видавництво „Український Учитель" в Києві закликає до написання короткої й популярної Історії України, котру видавництво має намір видати. Книжка не повинна мати більше 7—10 аркушів друку. Плата за аркуш 50 карб. Рукопис треба прислати до січня 1909 р.

7. травня 1908 р.

ШУКАЄ ПОМОЧІ ДЛЯ ЗЛАДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКОГО СЛОВАРЯ.

Звертаюся оцим не до байдужих, а до Вас, охочих до праці, молодих українців і українок, котрі перебуваєте в Америці вже кілька років і вмієте англійську мову. Спишіть, будьте добрі, всі ті найважніші слова і вирази англійські, які кожний „грінор" або „грінорка" мусять знати, щоб виконувати ту роботу, яку Ви робите. Кожне англійське слово треба пояснити по українськи. Не тратьте часу, а присилайте це до мене негайно. Хто це зробить, дістане в свій час гарну й пожиточну книжечку. — Іван Ардан, 329 — 2 Евеню, Ню Йорк, Н. Й.

ПОВЕДІНКА З НОВИМИ ІМІГРАНТАМИ.

Дописувач „Шпильки" пише з Винипегу у Канаді: Все, що написав до „Свободи" п. Л. це факти і то болючі факти... Приїде еміґрант, голодний, без цента, в журбі очікує роботи, валяючися попід бюра праці. Ним поштуркують полисмени, чого я самий був свідком, ба навіть і водою обливають, як забагато робітників стоїть на вулиці. Він не зневірений, хоч усіми погорджуваний, а як дістане роботу, то добре робить. Коли вчує, що треба робити „гаряп", то всю силу лишив би на купі піску лише, щоб його не відправили з роботи...

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ ПО МІСЦЕВОСТЯХ.

Дня 19. квітня стараннєм бр. Пресв. Тройці й при співучасти гімнастичного тов-а „Гайдамаки" з Ню Йорку відбулося відкриття читальні Просвіти в Брукліні. До уряду вибрані: голова — М. Муж, касієр — С. Біда, секретар — Ю. Павчак, бібліотекар — В. Гудз. — Стараннєм бр. св. Володимира й тов. „Нюйорський Боян" відбудеться в суботу, 9. травня, в Мангатан Лайсіум при 4. вулиці театральне представлення „Свекруха", комедія Л. Лопатинського. Режисер М. Гундич, музика Г. Смоленського. — Того самого дня стараннєм тов-а „Подільська Січ" відбудеться в Прогрес Касіно Асемблі вечерниці в честь Тараса Шевченка. — Того самого дня читальня „Просвіти" у Филаделфії уладжує в Акедемі Гол при Норт 4-тій вулиці баль і аматорське представлення драми „Хто винен". За комітет: І. Кречковський, М. Поляк, М. Роболович.

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Чергові виклади Відділу Н.Т.Ш.

В надії, що ширший загал нюйорських українців зацікавиться більше викладами, які влаштовує Американський Відділ Наукового Товариства ім. Шевченка, подається до відома, що розпочата перед Великоднем серія викладів буде по святах далі продовжуватись.

Виклади будуть дальше відбуватися так, як досі, себто в суботи в годині восьмій вечером. В наступну суботу, дня 8. травня, буде виклад д-ра Миколи Чубатого на тему: „Українська Культура Під Окупацією". Тема порушить питання переслідування української культури всіми окупантами та де причина того явища. Цей виклад відбудеться ще в авдиторії парохіяльної школи Св. Юра при 217 Шеста вулиця.

В суботу 15. травня буде виклад кустоша музею в Києві В. Шугаєвського. Цей виклад, як і дальші будуть відбуватися в авдиторії академії ОО. Василіян при 712 Іст Девята вулиця, себто межи Евеню С та D. Легкий доїзд босом 13, що протинає місто від Хрістофер Стріт до Іст Ривер через 8 і 10 вулицю.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Праця нового організатора.

До Шікаґо приїхав новий організатор У. Н. Союзу, головний контрольор, п. Іван Іванчук з Дітройту. Приїхав якраз начас, бо в 50-тисячній кампанії У. Н. Союзу наше місто не списалося добре. Всього один 379-тий відділ виповнив до Нового Року призначену йому квоту. Від цього часу відносини змінилися на краще, але Шікаґо не виправдало надій, які на нього чи від нього треба було надіятися. Було й є досить кандидатів в члени У. Н. Союзу та не було людей, що мали би їх втягнути в Союзові ряди. Треба на це часу й треба вміти це зробити. Та У. Н. Союз, на щастя прислав нам на поміч нового організатора в особі п. Івана Іванчука й тим вирятував ситуацію. Організаційні збори відділів У. Н. Союзу, які відбулися в неділю дня 18. квітня, перейшли під знаком великого ентузіязму збоку секретарів з нагоди приїзду п. Іванчука. Промову, яку виголосив п. Іванчук, треба назвати скромною, але програмовою. Він запевнив присутних, що йому легко буде дістати нових членів до У. Н. Союзу, як тільки буде кооперація відділових урядників. Таку кооперацію йому деякі секретарі дали таки на місці, бо передали йому готові списки людей, яких можна вписати в члени. Секретар 379-го відділу, п. Хоркавий, зголосився водити п. Іванчука цілий тиждень від хати до хати, де є кандидати в члени. Згаданий секретар нова в нас людина. Приїхав недавно зі скитальщини, але відразу ввійшов у вир українського організованого життя, став секретарем союзового відділу, директором Дому відділів У. Н. Союзу, членом екзекутиви Ліґи Американців. Працьовитий, скромний, точний і все думає, як би то оживити народню працю в Шікаґо.

Новий організатор п. Іванчук є у нас 10 днів й нема що більше про його працю писати, бо про це він сам напише. Одначе це, що він зробив за цей короткий час, переходить всякі сподівання, коли мати на увазі, що чоловік не знає ще міста і людей і є новим в того роду праці. Шікаґо покладає великі надії на нового організатора і навпаки. Шікаґо є великим українським табором, де є великі можливости для союзової праці, а п. Іван Іванчук є здібним молодим чоловіком, що добре володіє обома мовами і тому Шікаґо не є для нього завеликим містом до опанування!

Степан Куропась.

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Із Концерту Т. Шевченка.

Заходом Допомогового Комітету в Рачестер, Н. Й., відбувся Концерт у честь Т. Шевченка в неділю, дня 21-го березня б.р. Перед концертом о. Й. Шоловка відправив у церкві панахиду за душу поета. Лише мала горстка людей прибула на панахиду, бо погода не дописувала; перепадав дощ та ще із вітром. Здавалося, що не буде успіху і надаремне підуть труди і приготування, цих, що підготовлялись до свята. Аранжери концерту пригноблені нетерпеливо ждали, що буде далі, бо невдача означала б моральну і матеріяльну шкоду. Але мати природа прийшла нам з поміччю; погода під вечір дещо змінилася перестало „ляти за обшивки", випогодилося і нову, просторy галю при Вилсон стріт і Гадсон евню рачестерці заповнили в означеному чсіа. Поверх чотириста осіб заняли крісла. Це явище додатне і похвальне для нашої громади, коли брати його з патріотичного боку. Громада знає, чим є Шевченко для українського народу й тому рік-річно сходиться чисельно, віддає йому честь і висловлює вдячність, яка належиться найбільшомі синови України.

Концертову програму отворив предсідник, Роман Гладун, а вступне слово виголосив недавно прибувший гром. Григорій Довганюк. Свою промову молодий бесідник приготовив старанно і присутні вислухали її з великою увагою. При закінченні зясував сучасне положення в Україні і життя на скитальщині.

Шкільні діти під проводом Сестер - учительок виголосили кілька деклямацій та відспівали ряд пісень з ритмічними рухами. Сестри учительки доложили багато труду, маючи до розпорядимости так-би мовити сирий мтеаріял, бо до приходу Сестер вечірна школа не могла дати нашим дітям належного виховання в українському дусі ні основного підготування до виступу на сцені.

Тепер, коли вже є зорганзована цілоенна школа, родичі повинні подбати, щоб їхні діти ходили до неї та підготовлялись на добрих, американських горожан і членів нашої парохії, яка колись перейде в їхні руки. Вже сама поява дітей на сцені справляє радість і гордість не тільки родичам, але й усім присутним, бо діти, це надія і запорука старшому поколінню, що українське слово, пісня і саме українське імя житимуть. Між іншим виступали також діти прибувші зі скитальщини а це: Богдан Ґуран у дуеті і Оксанна Чорненька у добре підготовленій деклямації поеми „Ой три шляхи широкії".

Церковний хор Боян, під проводом дірігента Мирона Сокільського, відспівав кілька добірних пісень (до слів Шевченка) та вивязався цим разом цілком вдоволяючо.

Головний реферат виголосив недавно прибувший д-р Василь Жовнірович. Шановний бесідник в спокійному тоні змалював річево нерівну боротьбу поета з московськими гнобителями, вплив його могутнього слова на український нарід як націю, починаючи від першого видання Кобзаря, аж по нинішний день. Поет був прикладом безмежної любови до свого народу. Він вказав нам, як треба творити силу, потрібну до боротьби із зненавидженим ворогом.

Місцева солістка, панна Марія Климців, відспівала кілька пісень. Її виступ присутні приняли дуже сердечно та домагалися надлатку. Шкода, що наша солістка маючи такий милий голос і талант не використовує їх перед американською публикою, яку напевно вдоволила б.

У виступі дітей і солістки акомпаніювала пані Анна Сорохтей, додаючи цілій програмі більше концертового характеру.

В кінцевій частині М. Сокільський передав дірігентуру свойому заступникові Василеві Поповичові. Хор під його проводом відспівав кілька пісень із творів поета і вивязався похвально. У хорі співає кількоро нових сил і це причинилося до більшої рівноваги і хоральної гармонії. Сопранове сольо співала панна Марія Шевчук, якій належиться окреме признання та запрошення на будучі виступи.

По головнім рефераті переведено збірку на скитальників.

Жертви зложили: по $5: адв. В. Андрусів, К. Шевчук; по $3: В. Чорненький, М. Гривнак, М. Пічак; по $2: А. Пелюх, Дж. Гранковський, А. Задорецький, С. Гунька, М. Мостовий, С. Сверида, Р. Гладун, Д. Матковський, С. Соколовський, І. Деркач; по $1: Е. Ґерула, А. Паньків, М. Дашкевич, П. Луцишин, М. Теребушка, А. Мельник, А. Башта, Р. Дмитрів, П. Мищук, А. Гривнак, Ковалик, В. Дарофей, Т. Бреславський, А. Матвієшин, В. Пригода, К. Крук, К. Гунька, М. Климців, В. Пукіш, І. Головка, М. Яцула, І. Флічук, І. Ґродзік, В. Леткий, Д. Мічел, В. Велитавич, І. Федишин, А. Іванів, С. Матвієшин, Т. Ґерула, М. Фурден, Г. Максимчик, Л. Лазарович, Т. Шурґот, Лялька, І. Ґуран, Н. Максимців, М. Вільчинська, М. Плюта, О. Олексин, М. Савульський, М. Мальований, В. Мальована, Н. Шеремета, А. Соколовська, Н. Раків, А. Івашка, Д. Сулима, І. Пукіш, П. Росоловська, Т. Кучмій, К. Швець, В. Летка, Корольчук, М. Плюта, о. В. Турула, П. Паснак, А. Декер, С. Николашко, М. Швець, В. Гусар, П. Гранковський, Е. Спарке, К. Крук, І. Пелюк, І. Захарко, С. Якимів, Гривнак, Г. Булавинець, П. Мазурчак, С. Майка, С. Кучмій, Н. Паснак, К. Андруфів, Г. Довгалюк, З. Гаврилів, І. Ґуран, Г. Лилак, Р. Пристай, В. Британ, І. Теребушка, В. Гранковський, М. Рудий, І. Луцишин, Н. Мазурик, Г. Чіпура, Ф. Грабовський, М. Яніцький, Т. Ґерула, О. Якимович, К. Сорохтой, М. Гладун, М. Воляк, М. Мисюра, В. Іваніцький, К. Хомин, Я. Тимків, М. Ходак, А. Пастущин, А. Андрусів, К. Сверида, Т. Дуда, Й. Василишин, А. Гривнак, О. Сухарник, Ф. Голод, Я. Півторак, Н. Луцишин, І. Кордунський, М. Тиханевич, І. Бойчук.

Зібрано разом із дрібними $178.68. Ще додам, що пропущено у збірці з Листопадового Свята: Марія Мейтаер $1, а додали до коляди: Братство Св. Николая, від. 12 Провидіння $10; по $1: С. Сверида, М. Кузьмик, Анна Паснак, Г. Бояновський, В. Пукіш, К. Білей.

М. Пічак додала до балю у лютім $5. Разом зібрано до кінця березня $199.68.

Цю суму додано до попередних збірок і разом вислано до Централі Допомогового Комітету у Филаделфії суму $500 і $10 річної вкладки.

Коли б когось з жертводавців пропущено, прошу зголоситися до секретара.

Як буде колинебудь збірка, просимо жертводавців подавати імя і прізвище, щоби мати точний спис імен, коли висилається до часопису, до друку. Много жертводавців мають ті самі прізвища, але різні імена.

Роман П., секр.

ПО ВІДКРИТТІ ПАМЯТНИКА В ЧЕСТЬ РУЗВЕЛТА.— Це британська принцеса і наслідниця престолу Елизабет (зправа) та її сестра принцеса Марґарет, зняті в тій хвилині, як відійшли від памятника, побудованого в честь американського президента, Френкліна Д. Рузвелта.

ЧИ ВИ ВЖЕ ВПИСАЛИ СВОЇХ ДІТЕЙ ДО У. Н. СОЮЗУ? КОЛИ НІ, ВПИШІТЬ СЕЙЧАС!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЕМБРИДЖ, ПА. — Бр. св. Николая, від. 276, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. травня, в годині 2. пополудні точно! Обовязком всіх членів є прийти на збори, бо є важні справи до вирішення. — Й. Білик, фін. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 102, відбудуться в неділю, 9. травня, зараз по другій Сл. Божій, в гали церковній, 2280 В. 7. вул. — За уряд: Н. Декан, предс.; В. Жук, кас.; Н. Бобечко, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. ім. Тараса Шівченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. травня, точно в год. 1:30 пополудні, в Громдаськім Домі. Просимо всіх членів прийти. — В. Новак, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Місячні Збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 8. травня, в годині 7:30 ввечір, в салі Ст. Боніфейс, 435 Мейн ул. Просимо всіх на збори. — І. Бурний, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. травня, в год. 12. вполудні, в Домі Від. У. Н. Союзу, 843 Н. Вестерн Еве. Є важні справи до полагодження, тому просимо всіх членів до численної участи. — Ф. Васильовський, предс.; Т. Шпікула, секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Повідомляємо членів Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, що місячні збори відбудуться в суботу, 8. травня, в годині 4. попол. Обовязком всіх членів є прийти на означений час, бо будуть важні справи до полагодження. — Уряд:

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Дарахівщина, від. 275, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 8. травня, в годині 7. ввечір, в гали церковній при Сусекс і Ґрін вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Збори будуть відбуватися в другу суботу місяця. — П. Палко, рек. секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 16. квітня 1948 року помер у 63. році життя

ІВАН КАСИЧ,

член Бр. св. О. Николая, від. 99 У. Н. Союзу в Вілкс-Бері, Па.

Покійний походив зі села Лютовиська, пов. Ліско, Галичина. Полишив у смутку жену Катерину, чотири доньки і одного сина.

Похорон відбувся 9. квітня з дому жалоби при участи родини, приятелів і знайомих до української церкви, а відтак на цвинтар. — В. Й. П.!

Дня 28. квітня 1948 р. помер у 64. році життя

ІВАН ВАҐНЕР,

довголітний член Тов. ім. Івана Франка, від. 72 У. Н. Союзу.

Покійний походив з села Конюшки Толіґловські, Галичина. Полишив у смутку три подружені дочки і три внуки. — В. Й. П.!

Зофія Слоньовська, секр.

ТАРЗАН, ч. 1840. Кунґу на волі.

Не знаючи тайних плянів Кринча, Крис зарядив погоню за Кунґом.

Він розділив виправу на дві групи: Крис і Кринч пішли слідкувати за горилем...

...а Тіна й пілот Дон остались на літаку.

На збіччу гори Кунґу втішався ново здобутою свободою і заїдав до схочу ніжні парості дерев.

Він зовсім не знав, що саме тоді споглядала за ним пара цікавих очей.